

Evharistija – Zdravilo nesmrtnosti

1. Podobi kruha in vina

“Človek je to, s čimer se hrani”. Tega izreka, ki nam je dandanes znan zaradi materialističnih filozofov, so se ljudje vedno zavedali na nejasen način. Od samega začetka hrani niso pripisovali le religiozne vrednosti, ki izhaja iz radodarnosti božanstva, ampak so se udeleževali tudi svetih banketov v veri, da lahko prek njih človek na neki način stopi v kontakt z bogovi.

Tudi za Hebrejce in sosednje narode je imela hrana sakralen značaj. Beduini, ki so potovali po puščavi, so stalno živeli v nevarnosti lakote. Ta nevarnost pa ni obšla niti poljedelcev, ki so bili vezani na zemljo. Obdobja suše, še bolj pa vpadi sovražnikov, so ljudstvo oropali hrane. Deliti lastno hrano z drugimi je bilo očitno znamenje Božjega blagoslova, ki ni bil dan vsem. Kanaanci, staro palestinsko ljudstvo, so se zahvaljevali materi zemlji. Hebrejci so se zahvaljevali Gospodu. Trenutki srečanja z Bogom so bili obenem tudi trenutki obrednega obeda. Kdor hrano sprejema kot Božji dar, se združi z Darovalcem. Tako se rodi odnos med Tistim, ki daje, in tistim, ki prejema. Pri Hebrejcih se je to izražalo v nekrvavih daritvah, pri katerih so Bogu darovali prvine zemlje. Z daritvijo nekaterih jedi Bogu je človek priznal, da je hrana njegov dar, da vse, kar ima, prihaja od Boga.

Kadar so Bogu darovali kruh, je bil simbolizem še jasneje viden. Kruh je vsakdanja hrana. Da kruh prihaja od Boga, pomeni: brez Boga ne bi mogel živeti. Prav tako je z vinom, ki je v mediteranskih deželah vsakdanja pijača.

Tudi evharistija, ki je bila ustanovljena med jedjo, je obredni obed. Normalno je, da

je Jezus v tem kontekstu izbral kruh in vino kot Božji dar življenja, čeprav v njegovem primeru gre za večno življenje. Drugi narodi so vedeli, da živijo zato, ker se hranijo s kruhom in vinom. Jezus pa temu doda nekaj novega: v kruhu in vinu, ki ga on daje, je večno življenje, je on sam. “Jaz sem kruh življenja. Kdor pride k meni, gotovo ne bo lačen, in kdor vame veruje, gotovo nikoli ne bo žejen.” (Jn 6,35.)

V Izraelu pa nista imela simbolnega pomena samo kruh in vino. Preroška tradicija primerja izraelsko ljudstvo rodovitni trti (prim. Oz 10,1). Boga predstavlja kot vinogradnika, ki je trto presadil iz Egipta v obljubljeni deželi, jo skrbno negoval in od nje pričakuje grozdja. Lepa Izaijeva “pesem o vinogradu” (5,1-7) je morda priredba ljudske pesmi, ki so jo peli med trgatvijo. S podobo trte prerok izraža dinamizem odnosa med Gospodom in izvoljenim ljudstvom. Sad trte je podoba tega, kar mora izhajati iz sodelovanja Boga z ljudmi. Psalm 104,15 pravi, da vino prinaša veselje. Vino je znamenje, da je Bog blagoslovil obdelano zemljo. V Visoki pesmi je vino simbol ljubezni med ženinom in nevesto. Če to prenesemo v religiozni simbolizem, nam predstavlja ljubezen Boga do njegovega ljudstva. Celotno pretiravanje pri pitju vina, pijanost, postane duhovna podoba. Pri pitju se po krvi razliva življenjska moč.

Med svatbo v Kani je Marija vzkliknila: “Vina nimajo” (Jn 2,3). To so simbolično interpretirali, češ da Stara zaveza nima več vitalnosti. Prvi Jezusov čudež je torej v tem, da ponudi novo, močno vino, ki razpoči stare mehove (prim. Mr 2,22). Vendar pa svoje najboljše vino ponudi šele na koncu, pri zad-

“Polna so nebesa in zemlja tvoje slave!” – zemeljska in nebeška Cerkev, združeni v češčenju Kristusa, ki prihaja na oltar.

Detajl s ptujskogorske bazilike, foto: Janez Oblonšek.

nji večerji. Jezusov zadnji čudež je zato povezan s prvim: “Povem vam: Odslej ne bom več pil od tega sadu vinske trte do tistega dne, ko bom z vami pil novega v kraljestvu svojega Očeta.” (Mt 26,29.) Če torej pri pitju vina vzkipi kri in se prikaže življenjska moč, to velja v simbolnem smislu tudi za evharistično vino. Ko pri mašni daritvi pijemo vino, v nas “vzkipi” Kristusova kri sama. “Pijte iz njega vsi. To je namreč moja kri zaveze, ki se preliva za mnoge v odpuščanje grehov.” (Mt 26,27-28.)

Še eno Jezusovo dejanje vidimo pri zadnji večerji: razlomi kruh in ponudi kelih. Ničesar ne naredi zgolj slučajno. Judje so ohranili stare nomadske običaje. Kruh, ki so ga lomili med večerjo, so lahko jedli člani družine, služabniki, prijatelji, pa tudi gostje, ki so prihajali. Lomiti kruh z njimi je pomenilo z njimi skleniti prijateljstvo (prim. Ps 41,10; Jn 13,18).

Pri skupnem obedu se je družina povečala, vzniknili so novi odnosi. Obed je bil torej pravi trenutek za spravo in krepitev pri-

jateljstva. Hišni gospodar, ki je želel koga na poseben način počastiti, je vstal od mize in mu stregel. Tako na primer beremo, da je Abraham pri Mamrejevih hrastih pogostil tri skrivnostne goste (prim. 1 Mz 18,1-15). Ob tisti priložnosti je sprejel novico, da naj bi dobil sina ter postal oče velikega naroda.

Med zadnjo večerjo Jezus to stori kot pre-roško znamenje. Jezusova “družina” je v Božjem življenju, v življenju presvete Trojice. Ko torej lomi kruh in svojim učencem da piti iz keliha, naredi iz njih člane svoje družine, svoje krvne sorodnike.

Evharistija je torej obredni obed, poln aluzij, ki jih moramo razumeti na obzorju zgodovine odrešenja. Od podob, ki so - kakor mana in prepelice pri eksodusu - napovedovale (*prefiguravano*) Jezusovo dejanje, pa vse do gostije v nebeškem kraljestvu, h kateri je poklicano vse človeštvo.

Zahvala za dar

Ko turist prvič pride v Grčijo, se čudi, ko ob vsaki priložnosti sliši besedo *evcharistó*.

Pomisli, da obstaja neka povezava z bogoslužjem. Dejansko pa gre za povsem vsakdanji izraz zahvale. To nam da misliti. Bogoslužje, ki ga obhajamo v cerkvah, je predvsem obred zahvale. Že molitve po judovskih sinagogah so se začenjale na ta način: v spomin so priklicali velika Božja dela v blagor ljudstva, vse od Abrahamove poklicanosti prek naštevavanja velikih znamenj Božjega varstva ob izhodu iz Egipta ter številnih posredovanj Previdnosti v teku zgodovine. To spominjanje, v grščini *anámnesis*, je bilo lahko precej dolgo. Primer tega je v Apostolskih delih (7,1 sl.), v Štefanovem govoru pred svojimi sodniki. Ta je začel je pri Abrahamovem poklicu in naštel vsa Božja dela v prid njegovemu ljudstvu, vse dokler ni oznanil Kristusa. Kristjani so pri svojih nedeljskih srečanjih spontano krajšali dolgo vrsto dogodkov in se osredotočali na tista dejanja, ki so v "poslednjih časih" v njih zbujala občudovanje ter so jih videli kot odločilna za celotno zgodovino človeštva: rojstvo, smrt, vstajenje in vnebohod našega Gospoda Jezusa Kristusa, pa tudi njegov prihod v slavi. To delamo tudi mi v prvi molitvi po spremenjenju, ki se zato imenuje *anámnesis*.

To delajte v moj spomin

Anámnesis torej pomeni spomin, spominjanje. Veliki pravoslavni liturgist Schmemmann imenuje zato evharistijo "zakrament spominjanja". Obhajanje evharistije kot spominjevanje Gospodovega naročila "to delajte v moj spomin" je namreč opredeljeno kot "memorial". V nedavnih polemikah so protestanti na naivno preprost način razlagali razliko med katoliško mašo in "Gospodovo večerjo", kakršno obhajajo po protestantskih cerkvah. Rekli so namreč: "Vi pri svoji maši pravite, da je tam realno navzoč Kristus in njegova skrivnost; mi pa trdimo, da se pri Gospodovi večerji samo spominjamo tega, kar je on pred dva tisoč leti storil za naše

odrešenje." Če to trditev vzamemo dobesedno, bi pomenila, da takšno bogoslužje ni nič drugega kot preprost "spomin". To pa pomeni, da je njegova vrednost majhna, če jo sploh ima.

V čem je torej razlika med psihološkim spominom, s katerim se spominjamo preteklosti, ki je ni več, ter spominom kot *anámnesis*, zakramentalnim spominom?

Spomini imajo pomembno vlogo v življenju. Že stari so menili, da je spomin najpomembnejša človekova sposobnost. Spomini nas psihološko vračajo v preteklost in tvorijo identiteto osebe. Zato tudi izguba spomina uniči identiteto, naj si bo posameznikov, narodov ali kultur. Vsak spomin želi iz prehodnega narediti trajno, na neki način "večno". Kdor hrani v svoji sobi sliko svoje pokojne mame, pravi, da ima mambo ob sebi, da živi v njegovih spominih, še posebej v trenutkih, ko se ustavi in jo gleda. Spomin je torej neke vrste boj proti času, v katerem "vse mine in nič ne ostane", kakor je tožil Heraklit.

Tudi pri maši obhajamo spomin na Gospoda. Vendar je ta spomin mnogo močnejši od tistega, ki ga v nas zbudi fotografija. Ne gre le za psihološki, ampak za zakramentalni spomin, kar pomeni, da neka stvarnost, ki je zgodovinsko gledano že prešla, postane popolnoma realna in prisotna pod podobo simbola. Spominja se preteklosti, obenem pa se preteklost preseže: to, česar se Bog "spominja", je sedanjost.

Kako je to mogoče? Življenje v času in večnost se v Kristusu ne izključujeta, ampak se neločljivo povezujeta. Jezus je bil rojen pod cesarjem Avgustom in je umrl pod Poncijem Pilatom. Živel je človeško življenje, umeščeno v prostor, ki se je razvijalo v času. To življenje, ki je bilo neločljivo združeno z Božjo Besedo, je z vso svojo osebnostjo in z vsemi svojimi dejanji sodelovalo pri večnosti Boga. Njegovo meso je Božje, zato so taki tudi njegovo rojs-

tvo, smrt, skrivnosti zemeljskega življenja. V njegovi osebi je večnost vstopila v čas in čas v večnost. V Cerkvu je skrivnost prisotnosti utelešenega, rojenega, umrlega, a vedno živega Kristusa univerzalna. A na poseben način se izraža v bogoslužju.

Prisotnost skrivnosti

Pri obhajanju evharistije se prostori in časi občestva razširijo in mi postanemo sodobniki z Gospodovo daritvijo. V pobožnosti latinske Cerkve je osrednje mesto namenjeno realni navzočnosti Kristusove daritve. Poudarja se, da smo prisotni na Kalvariji. Vzhodni teologi pa nas spominjajo na prisotnost celotnega Kristusa, z vsem njegovim življenjem, a tudi s celotno skrivnostno stvarnostjo Cerkve. Spomin na Jezusovo dejanje pri zadnji večerji se razprostira in asimilira polnost velikonočnih dogodkov in hkrati to, kar Nova zaveza imenuje "skrivnost": večni Božji načrt občestva in edinosti, ki človeka iztrga iz greha. Ta skrivnost se je uresničila enkrat za vselej s Kristusovo smrtjo in vstajenjem, z njegovim povzdignjenjem v nebo ter darom Svetega Duha. V Jezusovem križu in vstajenju je ljudem dana ta nova možnost bivanja, ki vsakega posameznika odpre Bogu in drugim ljudem ter tako uresničuje Očetov občestveni načrt.

Skrivnost Cerkve

Pri maši smo z Gospodovim telesom in krvjo deležni vsega, kar je Jezus za nas storil z učlovečenjem, vsega njegovega odrešilnega dela, ki se nadaljuje v zgodovini. To izražajo besede, da je Cerkev Kristusovo telo. Pri evharističnem bogoslužju se namreč vedno prosi Boga, naj pošlje Svetega Duha, ki naj posveti darove kruha in vina, da postanejo Kristusovo telo in kri, da bi tisti, ki se s tem hranijo, postali "eno telo in en duh".

Pri obhajanju evharistije torej obhajamo skrivnost Cerkve. Zato se med mašo spomi-

njamo mučencev, svetnikov, velikih dogodkov Cerkve, končno pa tudi vseh živih in pokojnih vernikov. Kjer se namreč obhaja evharistija, tam je na skrivnosten način navzoča celotna Cerkev.

Sveta zgodovina, Kristusova skrivnost in skrivnost Cerkve so ena sama stvarnost. Cerkev namreč v bogoslužju čuti, kako se ta skrivnost v njej uresničuje in se tke kot Gospodovo eklezialno telo.

Po evharistiji tudi mi vstopamo v večnost po milosti Duha z vsem našim življenjem in dobrimi deli, ki so bogočloveška. Obhajanje evharistije se nam kaže kot predjeme nebeške liturgije, pri kateri se bo Kristus kot večni duhovnik spominjal našega zemeljskega življenja ob nebeškem oltarju, kjer bo obhajan večni memorial celotne zgodovine odrešenja.

Učinki evharistije Združitev

Tradicija poudarja predvsem tri učinke evharistije: združitev (*unificazione*), preobrazba (*trasformazione*) in očiščenje (*purificazione*).

Prvi učinek obhajila je, da med Kristusom in nami ter nami in Kristusom ustvari skrivnostno, zakramentalno vez. "V zakramentu" - piše Janez iz Kronštadta - "si ti povsem z nami, tvoje meso se združi z našim, medtem ko se tvoj Duh združi z našo dušo; in mi čutimo učinke tega poživljajočega, tako pomirjujočega in sladkega združenja. Čutimo, da ob združitvi v sveti evharistiji s teboj postajamo en sam duh." Edinost Cerkve v evharistiji je tradicionalna, a še vedno pogosta tema v moderni pravoslavni teologiji. Nicola Cabasilas pravi, da v evharistiji odkrivamo "enotnost Stare zaveze z Novo; pa tudi, da so angeli in ljudje postali ena sama Cerkev, eno samo srce."

Preobrazba

Evharistija združuje srca in dogodke skozi prostor in čas. Ni le memorial preteklosti,

pač pa tudi prihodnosti, ko bo Kristus prišel v svoji slavi. Molitve, ki so sprejele naziv anamneze, povzemajo v skladu s sirskim terminom *mdabronoûto* (ekonomija), ki jih določa, celotno Kristusovo ekonomijo: pogoščeje izvirajo iz njegove smrti in vstajenja, včasih pa - kot v anafori svetega Marka ali še posebno v anafori *Charar* - izvirajo iz oznanjenja (spočetja, rojstva, krsta, oznanjevanja, trpljenja, smrti, pokopa, vstajenja, vnebohoda), vse do memoriala Gospodovega drugega prihoda.

Cilj tega združenja je nebeško kraljestvo, spremenjenje, posvečenje. Nicola Cabasilas pravi: "Verniki so imenovani 'sveti' zaradi 'svetega', pri katerem imajo delež, ter zaradi Njega, s čigar telesom in krvjo se obhajajo. Deli tega telesa - meso iz njegovega mesa in kost iz njegovih kosti - bomo lahko, vse dokler bomo združeni z njim in ohranjali odnos, ki ga z njim imamo, živeli sveto življenje, ki bo po svetih skrivnostih sposobno sprejeti svetost, ki izhaja iz te Glave in tega Srca." Janez iz Kronštadta navaja številne primere, ki jih je vzel iz svojih lastnih izkušenj z župljani, da bi tako pokazal, kako ta preobrazba zbuja čudovite učinke tudi na telesu: "Gospod, slavim čudeže, ki so jih tvoje svete Skrivnosti storile v vernikih, ki sem jim jih podelil; slavim ozdravljenja brez števila, ki sem jim priča; slavim njihov odrešilni učinek name samega." Že Teofan Zatvornik je pričeval podobno.

Očiščenje

"... v odpuščanje grehov in večno življenje", pravi duhovnik pri obhajanju po bizantinskem obredu. Zaradi pridobljenega odpuščanja in daru večnega življenja se maronitska maša zaključuje z zahvalo: "Naj moja poželjivost po zaužitju tvojega Telesa izgine in se moje strasti po pitju iz tvojega Keliha pogasijo ... in naj po tebi zaslužim odpuščanje grehov v tem in v prihodnjem veku."

Kljub vsemu je tridentinski koncil zavrnil misel, da bi bilo odpuščanje grehov glavni in edini sad evharistije. To bi nas namreč pripeljalo do trditve, da je spoved nepotrebna. Da bi se izognil nesporazumom, koncil dodaja, da "nas obhajilo osvobaja malih grehov in nas obvaruje pred velikimi". To ponovi tudi Tridentinski katekizem: "Nihče naj ne dvomi, da evharistija odpušča in uničuje lažje grehe, ki se običajno imenujejo mali (*veniali*)."

Te definicije so bile podane z ozirom na praktično vedenje. Za dogmatični temelj jim lahko služi izrek sv. Bonaventura: "Evharistija naredi ljubezen bolj gorečo, in goreča ljubezen pomaga čistiti rjo greha." Ljubezen varuje tudi pred prihodnjimi grehi. V tem smislu je po Tomažu Akvinskem treba duhovno razumeti obljubo, da "ne bo umrl", kdor bo jedel od tega kruha (Jn 6,50): ne bo torej trpel duhovne smrti. Manjše grehe pa storimo iz šibkosti ali lenobe. Ljubezen, ki se hrani z evharistijo, pomaga premagati "mlačnost" in zla nagnjenja, skušnjave.

Glede na to, da Očetje skušnjave pripisujejo zlu, hudiču, sv. Janez Zlatousti piše: "Kristusova kri požene v beg demone in privabi angele. Ko v nas vidijo Kristusovo kri, demoni pobegnejo in angeli prihitijo. Ko stopimo od Gospodove večerje, je, kot če bi iz nas izhajali plameni in odganjali demone." Okrepljena ljubezen se zoperstavi temu, kar naj bi jo oslabilo.

Egiptovski puščavniki so evharistijo dojemali kot očiščenje. Pojmen je govoril, da kakor se jeleni hranijo z insekti in kačami (tako so si predstavljali), nato pa v pekočih bolečinah hitijo k studencu (prim. Ps 42,2) zaradi strupa, ki so ga pri tem zaužili, tako tudi puščavniki. Ranjeni po hudičevem ugrizu, zastrupljeni z zlobnimi poželenji in sanjarjenji, ki jim jih hudič ponuja, goreče hrepenijo po soboti in nedelji, da bi našli svežino in veselje pri studencu, ki je Kristus, v stiku z njegovim telesom in njegovo krvjo.

Če nas ta spokorni vidik evharistije preseneča, moramo spomniti, da na Vzhodu pre-novo življenje v Bogu razumejo kot očiščenje.

Očiščenje od skušnjav

Skušnjave, zla nagnjenja in hudobne misli same po sebi niso greh, če vanje svobodno ne privolimo. Predstavljajo pa motnjo mir-nega razpoloženja duše. Ne moremo se jih povsem znebiti, a z Božjo milostjo njihovi napadi oslabijo. Sv. Tomaž Akvinski se opira

na lastno izkušnjo, ko zagotavlja, da se taka milost pogosto izrazi kot učinek evharistije: "Ker je znamenje Kristusovega trpljenja, s katerim so premagani demoni, odganja silo hudičevih napadov." V kolikšni meri? Sv. Tomaž priznava, da se to zgodi samo deloma, indirektno. Enakega mnenja je sv. Avgustin: proti poželenju mesa se moramo boriti vse življenje. Najboljše orožje je Božja ljubezen, ta pa se hrani in krepi z evharistijo. Zla poželenja mesa so kot telesne bolezni. Do-

"Prosimo torej, dobri Oče, naj Sveti Duh posveti te darove ..., naj postanejo telo in kri našega Gospoda Jezusa Kristusa."
Četrta evharistična molitev, foto: Janez Oblonšek.

tik s svetim Kristusovim telesom služi kot pomoč na poti ozdravljenja.

S psihološkega vidika so meniški avtorji čutili, da nižjo ljubezen premaga višja, močnejša. Neka vrsta nižje ljubezni so egoistične želje, ki so sicer videti močne, a so površne, nestanovitne. Kristusova ljubezen, ki se hrani z evharistijo, pa je po svoji naravi konstantna, goreča. Zato mistiki evharistijo imenujejo "kruh močnih". Z njim nahranjeni se ne bojijo težav in gotovi hodijo odrešenju naproti.

V tem kontekstu naj navedemo lepo duhovniško molitev iz bizantinske liturgije, ki sledi Pesmi kerubov: "Noben suženj mese-nih poželenj ali strasti ni vreden, da bi se prikazal, da bi pristopil in ti služil, kralj slave, kajti velika in strašna reč je služiti tebi, celo za nebeške moči. Vendar pa si po neizrekljivem in neizmernem usmiljenju, od trenutka, ko si brez kakršne koli spremembe postal človek, postal naš Duhovnik in nam prinesel, o Gospod vesoljstva, službo te nekrvave in liturgične daritve. Ti edini, Gospod, gospoduješ nad vsemi nebeškimi in zemeljskimi stvarmi, povzdignjen nad prestole kerubov, ti Gospod nad serafi in Izraelov kralj, ti si edini sveti in v svetih počivaš. Tebe torej, ki si edini dober in pripravljen poslušati, prosim: ozri se name, ki sem grešnik in tvoj nekoristni služabnik, očisti mojo dušo in moje telo."

Učinki na telesu

Evharistija je duhovna hrana, a tudi telo ima korist od nje. Naštejmo te koristi:

1. Naše telo postane tabernakelj in tako spominja na Božjo Mater v skrivnosti inkarnacije.
2. Evharistija ima pomirjujoče učinke na nagibe mesa: pred veliko ljubeznijo Kristusa, ki se nam daje, izginejo želje po majhnih zadovoljitvah.
3. Bogoslužna besedila se obračajo na evharistijo kot varstvo ne le za dušo, ampak

tudi proti telesnim nevarnostim, proti nesrečam, ki niso le moralne narave.

4. Same Kristusove besede zagotavljajo vstajenje in nesmrtnost njim, ki bodo jedli njegovo meso (prim. Jn 6,38).

V tem kontekstu se spomnimo še na to, kar je zapisal sv. Ignacij Antiohijski, ki evharistijo imenuje "zdravilo nesmrtnosti". V starih časih je bila Antiohija znana po svojih zdravnikih, ki so jih vabili na vse konce sveta. V domovini so nabirali zdravilna zelišča proti različnim vrstam bolezni. Nanje so se obračali tudi z drznim vprašanjem, podobnim tistemu, ki so si ga postavljali srednjeveški alkimisti; kot so od alkimistov pričakovali, da bodo iz preprostih kovin naredili zlato, tako so te starodavne zdravnike spraševali, ali so zmožni najti kakšno zdravilo proti smrti kot taki. S kančkom ironije Ignacij odgovarja: mi, kristjani, ga imamo v evharistiji. Opozoriti je treba, da to piše v posebni situaciji: ko ga vojaki peljejo v Rim, da bi tam umrl kot mučenec, on prosi kristjane v Rimu, naj ne posredujejo zanj, saj si je goreče želel za vedno živeti s Kristusom.

Duhovni navdihi

Že cerkveni očetje so opazili, da obstaja odnos med evharističnim obhajilom in globoko duhovno intuicijo, podarjeno privilegiranim dušam. V tem smislu so alegorično razlagali Psalm 22: "Gospod je moj pastir". Peli so ga med velikonočno vigilijo in katehumeni, ki so bili tedaj krščeni, so ga znali na pamet, saj so v tem besedilu vidna znamenja skrivnosti, ki so jih postopoma doživljali v Cerkvi. David se kot avtor tega psalma spominja, kako je v mladosti pasel ovce svojega očeta. Povesti jih je moral na travnike ter najti studenec, da jih je mogel napojiti. V duhovnem smislu je Bog storil z njim enako: "Nič mi ne manjka. Na zelenih pašnikih mi daje ležišča, k vodam počitka me vodi." (1-2.) In kako to apliciramo na kristjane? Ti so Božji izvoljenci, ki jih vodi

ki vodam krsta. Krstna milost odpira pot odrešenemu življenju. Lahko torej pojemo: "Mojo dušo poživilja, vodi me po pravih stezah zaradi svojega imena. Tudi če bi hodil po globeli smrtne sence, se ne bojim hudega, ker si ti z menoj, tvoja palica in tvoja opora, ti me tolažita." (3-4.)

Tu pa se začne nov odsek besedila: "Pred mano pogrinjaš mizo vpričo mojih nasprotnikov, z oljem mi maziliš glavo" (5). Ko je David postal izraelski kralj, je prinesel veliko blagostanje, ki se je izražalo tudi v javnih gostijah. Pravkar krščeni katehumeni so po drugi strani povabljeni, da pristopijo k evharističnemu oltarju, da najprej sprejmejo birmo kot dopolnitev krsta, takoj nato pa obhajilo. Psalm na to namiguje z besedami: "Moja čaša je prepolna" (*ibid.*). O tem besedilu najdemo pri mističnih avtorjih obilje prefinjenih razlag. V posvetnem življenju nas prepolna čaša vodi v pijanost, v nepričakovano veselje. Mistiki pa nasproti temu doživljajo neko mistično pijanost, ki jo imenujejo "trezna" in človeku ne odvzame razuma in nadzora nad seboj, kljub temu pa ga dvigne do tolažb, ki presegajo žalosti življenja. Te tolažbe so sad evharistije. Tisti, ki so mistično potolaženi, se znova naslonijo na sklepne besede psalma: "Le dobrota in milina me bosta spremljali vse dni mojega življenja; prebival bom v hiši Gospodovi vse dni življenja" (6).

Lepota, ki preobraža

Pozabiti pa ne smemo niti na lepoto in dostojanstvo bogoslužnega slavlja. Pri vseh narodih je bila umetnost globoko povezana z religijo. V molitvi se obračamo na Boga, ideal dobrote in lepote. Vzhodni narodi so imeli poseben čut za lepoto. Pomenljiva je pri-poved iz *Nestorjeve kronike* iz Kijeva, ki poroča o spreobrnjenju sv. Vladimirja, čigar po-

slanci so bili v iskanju prave vere poslani v konstantinopelsko stolnico in so tam ugotavljali: "Nismo vedeli, smo mar še na zemlji ali že v nebesih, zakaj na zemlji ni mogoče videti takega sijaja in lepote, ki ga niti opisati ne znamo. Vemo samo, da tam prebiva Bog med ljudmi ... Vsakdo, ki je okusil sladkost, si ne želi več tega, kar je grenko."

Podobe, sveče, luči, zvonovi, kadilo in sveta oblačila so samo zunanja pomoč. Prava pobožnost preživi tudi brez njih. Toda pripadajo izrazni polnosti in moči. Z njihovo pomočjo liturgija prodira v življenje, v navede, v lokalno folkloro ter v dušo ljudstva.

Še bolj se narodni in človeški značaj kaže v pesmih, v liturgični glasbi: "Kdor poje, dvakrat moli", pravijo. Prispevek Cerkve v glasbeni umetnosti je ogromen: ne smemo se odreči tej poklicanosti. Skupna pesem združuje misli in čustva in je torej učinkovito sredstvo za doseganje edinosti vseh vernih, ki skupaj obhajajo liturgijo.

Prevedel Rok Pisk

1. V petek, 16. aprila 2010, se je dopolnila zemeljska pot kardinala p. Tomáša Špidlíka DJ. Rojen je bil na Moravskem l. 1919. Od l. 1951 dalje pa do smrti je živel v Rimu. V Centru Aletti je živel od leta 1991 in bil ekipi globok duhovni učitelj. Za kardinala ga je imenoval papež Janez Pavel II. leta 2003.

Od pokojnega kardinala se je 20. aprila pri maši v baziliki sv. Petra v Rimu poslovil tudi papež Benedikt XVI., ki je v homiliji povzel Špidlíkovo veličino. Ta se je izkazala tako v njegovi duhovni globini kot človeški toplini. Sveti oče pa je v homiliji razmišljal o vstajenju, po katerem je pokojni kardinal tako hrepenel. O tem pričajo tudi njegove zadnje besede: "Vse življenje sem iskal Jezusovo obličje, in zdaj sem srečen in miren, saj grem, da ga vidim."

V tej številki Tretjega dne objavljamo dva odlomka iz njegove knjige "Evharistija - Zdravilo nesmrtnosti" (*L'Eucarestia - Farmaco dell'immortalità*).